ԱԼԱՇՏԱՐԵԱՆ 5 ՄԱՐՏ 1870

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺԻԼԻՍՆԱՅԻ Ի ԱԼԱՇԿԵՐՏ

ՕՆ ՍԼԷԲԻՈՅԻՆՆԱՅԻ ՍԼՆԼԻ ՆՈՒՄԷՐՈ 837 ՓԵՏՐՎԱՐ 21 ՇՈՒՄԱ. ԷՐԹԷՍԻ 1870

ՍԷՃՄԱՐՈՒԱՔԸ ՀԱՅԱՏԻՍ

Իշ պու Սէճմաւայը Հայատիս, հէր հաֆթա ճաւմաա էրթէսի կիւնլէրի պէօյիւք նիւսխէսի, սայիր կիւնլէր Բաւզնամէսի նէշր օլաւնաճագ աբր։

Սէնէլիկի բէշին Բաւզնամէսի իլէ 150 ղրշ.
Ալթը այլըք քէզալ իք . . . . 80 »
Իւչ այլըք քէղալ իք . . . . 45 »

Սէճմաւանդն թանէսի 40 վէ Բաւզնամէ 20 փրա.

Ցաշ բալար իչ իւն պէհէր նուսխէսունա փոսթ ախանէ իւճրէթի ալ բնաճաղը խասէթէն պէյան օլաւնուր։

Իլանաթըն պէհէր սըրասը պիր սէֆալըդ 5 ղրշ.
Իքի սէֆա իչ իւն պէհէր սէֆասընա . . 2 »
Իւչ սէֆա իչ իւն պէհէր սէֆասընա . . 1½ »
Իւչ սէֆասան զիյատէ օլան, վէ ղրլթ ուղրաէն գ-
լանաթ իչ իւն այրընա բաղալը ղէ օլաւնուր։

Ցաշ բալարտան կելէն մէքթուպ վէ իլանաթըն քօ-
թաղ սպասարդ[illegible] [illegible] ուղրաէն իւպերինէ օլ-
սուղու պու մահալատ պէյան օլաւնուր։

ՈՒՄԱՒՐՈՒ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ, ՊԷԼԷՏԻՅԷ, ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ՎԷ ՄԷՎԼԱՏԸ ԾԱՓԻԼԱՅԸ ՍԷՅՐԲԷՅԷ ՄԻԼԹԱԼԻԳ ՎԱԶԷԹԱ

ԱՍԻԹԱՆԷ ՇՈՒՊԱԹ 21

ՄԻԼԻՑԷ

Մելլէթիմիզ մէսելէսի բէք աղ վագրէթ եանի հէման պիր այ զարֆընա համո օլաւն պիր հալտէ իլէրիլէմիշ վէ պիր սուրէթ քէսպ էթմիշ տիր քի արթըզ պու կիւն պիր միւտտէթճիք տուրուպ, օլան վուգուաթը միւհիմմէյի միւթալաա ի-տէրէք, հասըլ օլան նէթիճէլերի թաատտ իտէպիլիրիզ։ Պու նէթիճէլերն պաշլըճալարընը մուխթասարճա զիքր իտէլիմ։ Ղունան պիր այ մուգատտէմ, ճէմաաթըն տավասը եալընըզ գալպլերիմիզին շահատէթի իլէ թաատիդ օլունմագտա իսի. էլ-եէվմ ումումէն մոգպուլ վէ միւթէպէր օլան պիր էֆքեար, եալընըզ միլլէթին պիր ֆըդրաը էֆքեարը զանն օլաւնուրուտու վէ պու էֆքեար տախի հիւքիւմէթճէ պիլէ եօլսուզ պիր մուխալիֆէթ կիպի կէօրիւնիւպ, ա-լէմտէ սահիհլիյէ մախսուս օլան գուվվէթէ չօգլարը արթըգ ինանմամագ տէրէճէսինէ կէլմիշ իսի. հասըլը հէր թարաֆտան տավամըզը գուզանմագ իհթիմալլէրի կիթտիքճէ աղալարագ, իւմիտ իթմէք պիլէ պէօյիւք պիր ճէսարէթ վէ պէլքի պիր խաթա ատտ օլաւնուր ուտու։ Շու հալլէրին պու կիւն թէմամի իլէ աքսի զուհուր ի-տէրէք, սայէի ատալէթվայէի Սալթանաթը Սէնիյէտ տավամըզա պիւսպիւ-թիւն գազանը բնդ տէրճէսինէ կէլ-միշ նազարը իյէ պաղ ապիրիրիզ. էֆ-բաար միլլէթ հէմնն քեռֆքէթէն պիր գավի էտաս էթրաֆընտա թօրլանմը շ օլուպ, քի 25 յունվար իրանամէսին-տէ կէօսթէրիլէն էտաս ատը, մէղ-հէպճէ անը մուհաֆազա իթմէյէ միւգթէտիր, վէ հիւքիւմէթճէ անը ա-չըգ օլարագ, բուհպան վէ ավամ պիրլիքտէ պիր հիյէթ թէշքիլ իթ-միշլէր տիր քի, հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճճիւհ վէ մուհապպէթինի ճէլպ իտէրէք, ասըլ միլլէթ վէ տէվլէթինի սէվէն, վէ ասըլ էրմէնի Գալթօլիյի ճէմաաթը ատտ օլաւնմայա չալըշան պիզ տէյէպիլիր.

Խիւլեա նէվ ինտէն օլան չու թէ-պէատիւլաթ սայէսինտէ թազէլէ-նէնէվէ պիր նէվի եէնիտէն իհեա օ-լան ճէմաաթըմըզա բուհպան վէ ա-վամտէն հէր կիւն տախիլ օլանլարըն քէսրէթինէ վէ տուղրուսունա պագը-լընճա, աղ վագրէթտան պունուն խա-ըրճընտա էրմէնի Գալթօլիյի նամը իլէ ֆէրտը վահիտ գալմայաճաղը ճիւզէի պասիրէթի օլանլէր ինտինտէ աշի քեար իսէ տէ, էսքի Հասունեան հիյէթի-նէն սէրբինթիլերինտէն հալա պիր եանտա տուրուպ ումում ճէմաաթէ պիրլէշմէյէնլէր պուլունմասը, հէնիւզ մէսելէնին նէ հալ քէսպ իթմիշ օլտու-զունու լայըդը իլէ ֆէհմ իթմէմիշ օլ-տուգլարընտան նէշաթ իթտիյինէ չիւպհէ օլունմամաղ։

Հէր ճէմաաթտա պիր տավա վէ միւնաղաա զուհուր իտէր իսէ, օլ ճէմաաթտան իշին էտասընա վարմա-յան վէ վուգուաթը ալէմին նազարի-աթ ճիհէթինի եանի նէ դայիտէլերէ մէպնի զուհուրա կէլ-միպ ճէրեան իթ-տիյինի ասնամայան վէ եախօտ, գայտ իթմէյէնլէր, հէր նէ տավա օլուրսա օլսուն, պիր զարաղ վէ նէֆսանիյէթ տավասը զանն իտէրլէր։ Պու թագըմ ինտինտէ, վուգուաթը իտարէ իտէն մանէվի էտաս եօգ տուր. իլլա հէր պիր վուգուաթը եա պիր իքի ֆիքի-նին նուֆուզունա համ իտէրլէր վէ եախօտ սըրֆ թէսատիւֆ դագիլ-տէն զանն իտէրլէր. պու հալտէ, քէն-տի նազարլարընտա հուգուգ վէ հագ-գանիյէթ վէ ատալէթ պիր իսանէն ի-պարէթ օլուպ, վէ վուգուաթա ասլա թէէսիրի օլմայըպ, հանկը թարաֆ ուսթալըդ եա նուֆուզճա զորլուգ-բարտա մութլագա օ թարաֆ զալէպ իթմէք լազըմ կէլտիյի իթիդատընտա օլտուգլարընտան, հագդանիյէթ վէ սահիհլիք կիւնէշ կիպի մէյտանա չըգ-սա պիլէ, քէնտիլերի եինէ չիւպհէ վէ թէրէտտիւտտէն դուրթուլմազ-լար։ Մելլէթիմիզին մալիւմ օլան տա-վասընտա տախի պէօյիւք վէ միւհիմ պիր էտաս վար տըր քի, պու կիւն հէր քէսին կէօրէպիլէճէյի սուրէթտէ մէյտանա չըգմըշ տըր։ Պու էտաս շու տուր քի պիզլէր Գալթօլիք օլա-րագ, տէվլէթը Ալիյէ թէպտասը օլ-տուղումուզ հալտէ, իքի ճիհէթլէ եանի մէղհէպիմիզ վէ թէպտիյէթիմիզ ճիհէթլերի իլէ պօրճլարըմըզ վար տըր, վէ պիր եանտան Բօմայա վէ տիկէր թարաֆտան սալթանաթը Սէնիյէյէ օ-լան պօրճլարըմըզը պիր պիրինէ թէ-ճավուզ իթտիրմէյերէք պիրլիքտէ կա-ֆա կելէմէմիզ չարէսիզ լազըմ կէլ-իր քի, պիր եանտան Բօմայա թատպի օլ-տուղումուզ հալտէ, մէղհէպճէ պօրճ-լարըմըզտա պիր պուսուր իթմէյելիմ վէ օ պիր եանտան թէպտասը տէվ-լէթը Ալիյէտէն պուլունտուղումուզ հալտէ, թէպտալըգ պօրճլարըմըզա սէքթէ կէլմէսին։ Այնի պունուն կի-պի, Բօմա պիզիմ մէղհէպճէ ըէխսի-միզ օլտուղու հալտէ, մէղհէպիմիզ-տէն տօլայը, հագդըմըզտա «հիւքի-մէթի ճարի օլմադ լազըմ կէլտիյի կի-պի, տէվլէթը Ալիյէնին տախի մաթ-պունա մուֆախխամըմըզ օլտուղու ճի-հէթլէ, քէնտի հուգուգու սալթա-նաթընը հագդըմըզտա թէմամէն լճ-բա իթմէք իգթիզա իտէճէյինտէն, շու իքի հիւքիւմէթին տախի հուգու-գու պիր պիրինէ թէճավուզ իթմէք լազըմ կէլիր։ Հասըլը պու իքի հիւ-քիւմէթ պիր պիրի իլէ մահտուտ օ-լարագ, իքիսի տէ քէնտի տայրէսին-տէ հարէքէթ իթտիքճէ, պիզ «տէվ-լէթը Ալիյէնին Գաթօլիք թէպտասը» օլսպիլիրիզ, եօգ էյէր պիզիմ թէ-պտալըգ սրֆաթընա տօգունաճագ սուրէթտէ պիր մէղհէպիմիզ օլմագ լազըմ կէլսէ, էօյլէ մէղհիպի նէ պիզ գա-պուլ իտէպիլիրիզ վէ նէ տէվլէթ. եօգտա պիզիմ թէպտալըգտան չըգ-մամըզ վէ տէվլէթիմիզին քէնտի հու-գուգու սալթանաթընը ֆէտտա իթմէսի եանի քէնտիսինին տախի Բօմայա թա-պի օլմասը լազըմ կէլիր։

Մէսելէնին հագիգէթի արանը լ-սա, պէօյլէ պիր հալ հիչ պիր վագրէթ զուհուր իթմէմէլի տիր. չիւնքի տէվ-լէթը Ալիյէ հէր սընրքի թէպտասընա մէղհէպճէ սերպէսթլիք իհսան պույր-տուղու վէ պէլքի տտիր խրիսթիյան տէվլէթլերինտէն զիյատէ պու դա-տէյէ ըիայէթ իթտիյի հալտէ, Բօմա-նըն հուգուգու բուհանիյէսինէ սէք-թէ կէլմէք միւմքինսիզ օլտուղու կի-պի, պէօյլետ, Բօմա քի եալընըզ խըզճմտանքլար իւզերինէ հիւքմի օ-լապիլիր, քէնտի հիւքմիսինին տայ-բէսինի թէճավուզ իթմէզսէ նիզա վէ իհթիլաֆէ թապիյաթը իլէ սեպեպ վէ մահալ գտըմազ։

Պու էտասլարը խաթըրտա տապ-լայարագ, պագալըմ էրմէնի Գաթօ-լիյի ճէմաաթընընն տավասը նէ՞ տիր. վէ մէյտանտա օլան իհթիլաֆ նէ-տէ՞ն իպարէթ տիր։ Էօթէտէն պէ-րիւ ճէմաաթըմըզ, տէվլէթտէն ասլա սիթէմ կէօրմէյերէք, Բօմա թարա-ֆընտան տախի խալիս Գաթօլիք տէ-յիւ թանըլմըշ տըր, եալընըզ պիր գաչ սէնէլերէն պէրիւ պիր իհթիլաֆ զուհուր իտէրէք, պագը էտհա-պը զարաղ ճէմաաթա կէօյա Գաթօ-լիքլիքտէն չըգայօր տէմէյ պաշ-լատը։ Աճապա ճէմաաթ քէնտի էօ-թէտէն պէրիւ կիթտիյի եօլսան շաշ-տը՞մը. պիր մէղհէպճէ դաիռէսինի, եախօտ պիր ուսուլ վէ ատէթինի թէպտիլ էթտի՞ մի։ Հաշա՞։ Հաթթա ճէմաաթըն սէսի կիթտիյի եէրէ պա-ղըրտըզը, էսքի մէղհէպ վէ ուսուլ վէ ատէթինէն վազ կէչմէյէճէյի տիր։ Եա նէ՞ օլտու։ Հասուն էֆէն-տինին կիլիկիա կաթողիկոսու ինթի-խապ օլունմասը իւզերինէ Բօմատան ալտըրը կոնդակտա չիմտիյէ գատար պունճա կաթողիկոսարըմըզ հագ-դընտա կէօրիւլմէմիշ պագը չէյլեր ի-լավէ օլունտու. կաթողիկոսու վէ միլլէթ բիսգոպոսարընը միլլէթին ին-թիխապ էթմէք հագդընա կէրէյլի կիպի սէքթէ կէլտի վէ պու հագդըն եարընը Բօմանընն էլինէ կէչտի. դիրա աղաէմճէ միլլէթ, բուհպան վէ ա-վամ, բիսգոպոսարընը ինթիխապ ի-տէր իտի վէ կաթողիկոսու ինթիխապ իտէնլէր տախի պու բիսգոպոսար օ-տուղունտան, կաթողիկոսու Երինէ միլլէթ ինթիխապ իթմիշ օլուրտու. չիմտի իսէ, բիսգոպոսարընը ինթի-խապընտան ավամընն էլի չէքիլիպ, կաթողիկոսուն Բօմայա արզ իտէճէյի հիչ քիշիտէն Բօմա խալիֆայիմի ին-թիխապ իտէճէյիմ, վէ պունլարա տա-պէյնմէզսէմ, սիզէ հիչ սօրմայարագ պիր պաշգասընը նատագ իտէճէյիմ, եանի, կաթողիկոսունուզու ինթի-խապ իտէն բիսգոպոսարը պէն նասպ իտէճէյիմ տէտի։ Քէզալիք, կէրէք կաթողիկոս ախտուունա միւթեալլիգ վէ կէրէք միլլէթին խատ մալի օլա-րագ, նէ գատար քիլիսէ վէ խատ-թախանէ կիպի էմլաքընըզ վէ անլէ-րին նէ գատար ագարլարը վար իսէ, պէնիմ բուխասամիմ օրմայարագ նէ սա-թըլաճագ, նէ բէհինէ գօնուլաճագ, նէ քիմսէյէ վէրիլէճէք, հասըլը տօ-գունուլմայաճագ տըր տէտի. պու իքի մատտէնին տախի սալթանաթը Սէնիյէնին հուգուգունա տօգունուր չէյլեր օլտուզունու խսուսթ իթմէյէ հաճէթի եօգ տուր։ Պու զատատ տա-հա զիհնլերտէ պիր չիւպհէ էսէրի գալմըշ իսէ, եալընը չու գատար սէօյլեյելիմ քի Տէվլէթը Ալիյէ թէ-պտասընտան օլան պիր ճէմաաթի յէ-յիսինին ինթիխապ վէ նատրընա էճ-նէպի պիր հիւքիւմէթի դարը շաղը-տրը կիպի, տէվլէթին հուգուգ կէ գանունընարը ֆէսխ ու իլղա օլունմուշ օլուր։

Բօմանընն թէճրիպէ նէվինտէն օ-լարագ վերիլէն շու գարարպընընն բօլիմիդաճա տասըլ աղըր թարաֆը, էմր օլունան թէպտիլամընն դիատ էհէմմիյէթի օլուպ օրմանտընտա տէ-յիլ տիր, իլլա Բօմանընն պէօյէ պիր թէպտիլամէ հագդը օլտուղանու-զանն իթմէսինտէ տիր. զիրա էյէր պու կիւն հիւքիւմէթի բուհանիյէնին մէղհէպ պէհանէսի իլէ տէվլէթին հուգուգունա խաֆիֆճէ պիլէ տօ-գունմասը դատուլ օլունուրսա, եա-ըրընն պիւսպիւթիւն թէճավուզ իմա-յի հալտէ, նէ՞ տէնիլէպիլիր։

Լաքին զանն օլունմասընն քի Բօմա եալընը Շարդ ասալիսի հագդընտա պու մուամէլէյէ դալագը չմը շ տըր։

Տիւնեանընն վուգուաթընտան աղ չօգ խապէրտար օլանլարընն մալիւմիւ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՎԱՐԺԱՐ

Հայկական Աշխարհակալ Մարմինների Վարժարանի Տարեկան Հանդիսութիւնը

Ուրբաթ, Հոկտեմբերի 21-ին, 1848 թուականին, Վենետիկի Սան Լազարոյ Մայր Վանքի Մեծ Դահլիճի մէջ, Հայկական Աշխարհակալ Մարմինների Վարժարանի տարեկան հանդիսութիւնը տեղի ունեցաւ հետեւեալ կարգով։

Նախ՝ Հոգեւոր Հայրերէն մէկը Սուրբ Գրոց մասնաւոր գլուխներ կարդաց։ Ապա՝ Հոգեւոր Հայրերէն մէկը Հայերէն Աստուածաշունչի

ՎԻՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ամսագրի 27 տարի

Ամսագրի 27 տարի

Ամսագրի 27 տարի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐՈՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ամսագրի մասնաւոր թղթակցութիւնները՝ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ, Գանատա, Մեքսիկա, Գուատեմալա, Հոնդուրաս, Սալվատոր, Նիկարագուա, Կոստարիկա, Պանամա, Կուբա, Պուերտոռիկո, Ռուսական Ամերիկա, Գրենլանդիա, Գերմանիա, Ֆրանսա, Անգլիա, Իտալիա, Հոլանդիա, Բելգիա, Սուիսերա, Սպանիա, Պորտուգալիա, Գերմանական Արեւելեան Աֆրիկա, Գերմանական Արեւմտեան Աֆրիկա, Գերմանական Նոր Գուինէա, Գերմանական Սամոա, Գերմանական Հարաւային Աֆրիկա, Գերմանական Կամերուն, Գերմանական Թոգոլենդ